

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' **1**
ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς
τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ **2**
πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας:¹ χάρις **3**
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν **4**
ἡμῶν, ὅπως ἐξέλῃται² ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστώτος³ αἰῶνος
πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν:
ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. **5**

Θαυμάζω ὅτι οὕτως⁴ ταχέως⁵ μετατίθεσθε⁶ ἀπὸ τοῦ **6**
καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον
εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ **7**
ταράσσοντες⁷ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι⁸ τὸ

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρέω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ οὕτως, thus, so. ⁵ ταχέως, quickly, soon. ⁶ μετατίθω, transfer, change. ⁷ ταράσσω, trouble, agitate. ⁸ μεταστρέφω, change, turn (about).

εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ 8
 ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ
 εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα¹ ἔστω. Ὡς 9
 προειρήκαμεν,² καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς
 εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα¹ ἔστω. 10
 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ
 ἀνθρώποις ἀρέσκειν;³ Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον,³
 χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

Γνωρίζω⁴ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ 11
 εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον.
 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε 12
 ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως⁵ Ἰησοῦ χριστοῦ. 13
 Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν⁶ ποτε ἐν τῷ
 Ἰουδαϊσμῷ,⁷ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν⁸ ἐδίωκον τὴν
 ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁹ αὐτήν: καὶ 14
 προέκοπτον¹⁰ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁷ ὑπὲρ πολλοὺς

¹ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ² προλέγω, say beforehand, forewarn. ³ ἀρέσκω, please, serve. ⁴ γνωρίζω, make known, declare. ⁵ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁶ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁷ Ἰουδαϊσμός, οὔ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁸ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁹ πορθέω, destroy, lay waste. ¹⁰ προκόπτω, proceed, advance.

συνηλικιώτας¹ ἐν τῷ γενεῖ² μου, περισσοτέρως³
 ζηλωτῆς⁴ ὑπάρχων τῶν πατρικῶν⁵ μου παραδόσεων.⁶ 15
 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν⁷ ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας⁸ με ἐκ κοιλίας⁹
 μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 16
 ἀποκαλύψαι¹⁰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα
 εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ
 προσανεθέμην¹¹ σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνῆλθον¹² εἰς 17
 Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ
 ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,¹³ καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς
 Δαμασκόν.¹⁴

Ἐπειτα¹⁵ μετὰ ἑτὴ τρία ἀνῆλθον¹² εἰς Ἱεροσόλυμα 18
 ἱστορήσαι¹⁶ Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα¹⁷ πρὸς αὐτὸν
 ἡμέρας δεκαπέντε.¹⁸ Ἄλλοτε δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ 19
 εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ 20
 γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.¹⁹ 21

¹ συνηλικιώτης, ου, ὁ, contemporary, one of the same age. ² γένος, ους, τό, race, kind. ³ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ⁴ ζηλωτής, ου, ὁ, Zealot, zealot. ⁵ πατρικός, ancestral, paternal. ⁶ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁸ ἀφορίζω, separate, set apart. ⁹ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁰ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹¹ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ¹² ἀνέρχομαι, go up, come up. ¹³ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ¹⁴ Δαμασκός, ου, ἡ, Damascus. ¹⁵ ἔπειτα, then, after this. ¹⁶ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ¹⁷ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁸ δεκαπέντε, fifteen, 15. ¹⁹ ψεύδομαι, lie.

Ἐπειτα¹ ἦλθον εἰς τὰ κλίματα² τῆς Συρίας³ καὶ τῆς
 Κιλικίας.⁴ Ἦμην δὲ ἀγνοούμενος⁵ τῷ προσώπῳ ταῖς 22
 ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ 23
 ἀκούοντες ἤσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ,⁶ νῦν
 εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.⁷ Καὶ 24
 ἐδόξαζον ἐν ἑμοὶ τὸν θεόν.

Ἐπειτα¹ διὰ δεκατεσσάρων⁸ ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς 2
 Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα,⁹ συμπαραλαβὼν¹⁰ καὶ
 Τίτον:¹¹ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,¹² καὶ ἀνεθέμην¹³ 2
 αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ'
 ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹⁴ εἰς κενὸν¹⁵ τρέχω¹⁶ ἢ
 ἔδραμον.¹⁷ Ἄλλ' οὐδὲ Τίτος¹¹ ὁ σὺν ἑμοί, Ἑλλήν¹⁸ ὢν, 3
 ἠναγκάσθη¹⁹ περιτμηθῆναι:²⁰ διὰ δὲ τοὺς 4
 παρεισάκτους²¹ ψευδαδέλφους,²² οἵτινες παρεισῆλθον

¹ ἔπειτα, then, after this. ² κλίμα, τοσ, τό, region, territory. ³ Συρία, ας, ἡ, Syria. ⁴ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁶ ποτέ, once, at some time. ⁷ πορθέω, destroy, lay waste. ⁸ δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ⁹ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ¹⁰ συμπαραλαμβάνω, take along with. ¹¹ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹² ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹³ ἀνατίθηναι, set forth, declare. ¹⁴ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁵ κενός, empty, vain. ¹⁶ τρέχω, I run. ¹⁷ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁸ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellenic. ¹⁹ ἀναγκάζω, force, compel. ²⁰ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ²¹ παρείσακτος, secretly brought in. ²² ψευδάδελφος, ου, ὁ, false brother. ²³ παρεισέρχομαι, slip in, come in.

κατασκοπήσαι¹ τὴν ἐλευθερίαν² ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται·³ οἷς οὐδὲ 5
 πρὸς ὥραν εἴξαμεν⁴ τῇ ὑποταγῇ,⁵ ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ
 εὐαγγελίου διαμείνη⁶ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν 6
 δοκούντων εἶναι τι – ὅποιοι⁷ ποτε⁸ ἦσαν οὐδέν μοι
 διαφέρει·⁹ πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει –
 ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο·¹⁰ ἀλλὰ 7
 τοῦναντίον,¹¹ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον
 τῆς ἀκροβυστίας,¹² καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς – ὁ 8
 γὰρ ἐνεργήσας¹³ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν¹⁴ τῆς
 περιτομῆς, ἐνήργησεν¹⁵ καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη – καὶ 9
 γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ
 Κηφᾶς¹⁵ καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι¹⁶ εἶναι,
 δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ¹⁷ κοινωνίας,¹⁸ ἵνα
 ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· 10

¹ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ² ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ³ καταδουλώω, enslave. ⁴ εἶκω, yield, give way. ⁵ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ⁶ διαμένω, remain, continue. ⁷ ὅποιος, what sort of, what kind of. ⁸ ποτέ, once, at some time. ⁹ διαφέρω, differ, carry through. ¹⁰ προσαντίθωμι, contribute, consult with. ¹¹ τοῦναντίον, on the contrary. ¹² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹³ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁴ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ¹⁵ Κηφᾶς, ἁ, ὁ, Cephas. ¹⁶ στῦλος, ου, ὁ, pillar. ¹⁷ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ¹⁸ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution.

μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,¹ ὃ καὶ
ἐσπούδασα² αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,³ κατὰ πρόσωπον 11
αὐτῷ ἀντέστην,⁴ ὅτι κατεγνωσμένος⁵ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ 12
ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν
συνήσθιεν:⁶ ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν⁷ καὶ ἀφώριζεν⁸
ἐαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ 13
συνυπεκρίθησαν⁹ αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε
καὶ Βαρνάβας¹⁰ συναπήχθη¹¹ αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.¹² 14
Ἄλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν¹³ πρὸς τὴν
ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν
πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς¹⁴ ζῆς καὶ
οὐκ Ἰουδαϊκῶς,¹⁵ τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις¹⁶ Ἰουδαῖζειν;¹⁷ 15
Ἡμεῖς φύσει¹⁸ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, 16
εἰδότες ὅτι οὐ δικαιоῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου,

¹ μνημονεύω, remember, make mention of. ² σπούδάζω, hasten, be eager. ³ Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ⁴ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁵ καταγινώσκω, condemn, blame. ⁶ συνεσθίω, eat with. ⁷ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ⁸ ἀφωρίζω, separate, set apart. ⁹ συνυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ¹⁰ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ¹¹ συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹² ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ¹³ ὀρθοποδεῖν, walk straight, act rightly. ¹⁴ ἐθνικῶς, as a Gentile. ¹⁵ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ¹⁶ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁷ Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ¹⁸ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature.

ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς
χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ
πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι¹ οὐ
δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, 17
ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ
αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἅρα² χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος;
Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα,³ ταῦτα πάλιν 18
οἰκοδομῶ, παραβάτην⁴ ἑμαυτὸν συνίστημι.⁵ Ἐγὼ γὰρ 19
διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ 20
συνεσταύρωμαι·⁶ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ
χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ
τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἠθετῶ⁷ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ 21
γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἅρα χριστὸς δωρεάν⁸
ἀπέθανεν.

¹ διότι, because, on this account. ² ἅρα, so? (introduces a question). ³ καταλύω, destroy, lodge. ⁴ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁵ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁶ συσταυρόω, crucify together with. ⁷ ἠθετέω, reject, annul. ⁸ δωρεάν, without cost, without cause.

¹Ω¹ ἀνόητοι² Γαλάται, ³τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν⁴ τῇ ἀληθείᾳ **3**
 μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς
 προεγράφη⁵ ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο μόνον **2**
 θέλω μαθεῖν⁶ ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα
 ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς⁷ πίστεως; Οὕτως⁸ ἀνόητοί² ἐστε; **3**
 Ἐναρξάμενοι⁹ πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;¹⁰ **4**
 Τοσαῦτα¹¹ ἐπάθετε εἰκῇ;¹² Εἶγε¹³ καὶ εἰκῇ.¹² Ὁ οὖν **5**
 ἐπιχορηγῶν¹⁴ ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν¹⁵ δυνάμεις
 ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς⁷ πίστεως; Καθὼς **6**
 Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
 δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί **7**
 εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα¹⁶ δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ **8**
 πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προεηγγελίσατο¹⁷ τῷ
 Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται¹⁸ ἐν σοὶ πάντα τὰ
 ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ **9**
 Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ **10**

¹ ὦ, Oh! omega. ² ἀνόητος, foolish, thoughtless. ³ Γαλάτης, ου, ὁ, Galatian. ⁴ βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to.

⁵ προγράφω, write before, write previously. ⁶ μαθηθάνω, learn, ascertain. ⁷ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁸ οὕτως, thus, so. ⁹ ἐναρχέμαι, begin. ¹⁰ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹¹ τοσούτος, so great, so much. ¹² εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹³ εἶγε, if indeed, seeing that. ¹⁴ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ¹⁵ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁶ προοράω, see before, foresee. ¹⁷ προεηγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ¹⁸ ἐνευλογέω, bless.

κατάραν¹ εἰσὶν· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος² πᾶς δς
οὐκ ἐμμένει³ ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ
βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ 11
οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον·⁴ ὅτι Ὁ δίκαιος
ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, 12
ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 13
Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν⁵ ἐκ τῆς κατάρας¹ τοῦ νόμου,
γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα·¹ γέγραπται γάρ,
Ἐπικατάρατος² πᾶς ὁ κρεμάμενος⁶ ἐπὶ ξύλου·⁷ ἵνα εἰς 14
τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία⁸ τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν
διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως⁹ ἀνθρώπου 15
κεκυρωμένην¹⁰ διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ¹¹ ἢ
ἐπιδιατάσσεται.¹² Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ 16

¹ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ² ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ³ ἐμμένω, persevere, remain (in). ⁴ δῆλος, clear, evident. ⁵ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁶ κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁷ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁸ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁹ ὅμως, yet, nevertheless. ¹⁰ κυρόω, confirm, ratify. ¹¹ ἀθετέω, reject, annul. ¹² ἐπιδιατάσσειν, add a condition, provision.

ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ
 τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ
 τῷ σπέρματί σου, ὃς ἐστὶν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, 17
 διαθήκην προκεκυρωμένην¹ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν
 ὁ μετὰ ἑτὴ τετρακόσια² καὶ τριάκοντα³ γεγονὼς νόμος
 οὐκ ἄκυρός,⁴ εἰς τὸ καταργῆσαι⁵ τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ 18
 γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,⁶ οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας:
 τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται⁷ ὁ θεός. Τί 19
 οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων⁸ χάριν⁹ προσετέθη,¹⁰
 ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,¹¹ διαταγεῖς¹² δι'
 ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.¹³ Ὁ δὲ μεσίτης¹³ ἑνὸς οὐκ 20
 ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν 21
 ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη
 νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,¹⁴ ὄντως¹⁵ ἂν ἐκ νόμου
 ᾔην ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν¹⁶ ἡ γραφὴ τὰ 22
 πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως

¹ προκυρώω, ratify in advance, establish before. ² τετρακόσιοι, four hundred, 400. ³ τριάκοντα, thirty, 30. ⁴ ἄκυρός, revoke, invalidate. ⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁶ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁷ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁸ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁹ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹⁰ προστίθμι, add, add to. ¹¹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹² διατάσσω, command, give orders to. ¹³ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹⁴ ζῳοποιέω, make alive, make to live. ¹⁵ ὄντως, really, indeed. ¹⁶ συγκλείω, shut, enclose.

Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, 23

συγκεκλεισμένοι² εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν

ἀποκαλυφθῆναι.³ Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς⁴ ἡμῶν 24

γένονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. 25

Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν⁴

ἔσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν 26

χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, 27

χριστόν ἐνεδύσασθε.⁵ Οὐκ ἐνὶ⁶ Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλήν,⁷ 28

οὐκ ἐνὶ⁶ δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,⁸ οὐκ ἐνὶ⁶ ἄρσεν⁹ καὶ

θῆλυ:¹⁰ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ 29

δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, καὶ

κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.¹¹

¹ φρουρέω, guard, protect. ² συγκλείω, shut, enclose. ³ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ⁴ παιδαγωγός, οὗ, ὁ, tutor, guardian. ⁵ ἐνδύω, put on, clothe. ⁶ ἐνι, there is in, is present. ⁷ Ἑλλήν, ἡγος, ὁ, Greek, Hellen. ⁸ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁹ ἄρσεν, male. ¹⁰ θῆλυς, female, woman. ¹¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor.

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος¹ νήπιός² ἐστιν, **4**
 οὐδὲν διαφέρει³ δούλου, κύριος πάντων ὢν· ἀλλὰ ὑπὸ **2**
 ἐπιτρόπους⁴ ἐστὶν καὶ οἰκονόμους,⁵ ἄχρι τῆς
 προθεσμίας⁶ τοῦ πατρός. Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν **3**
 νήπιοι,² ὑπὸ τὰ στοιχεῖα⁷ τοῦ κόσμου ἤμεν
 δεδουλωμένοι·⁸ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα⁹ τοῦ χρόνου, **4**
 ἐξαπέστειλεν¹⁰ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ
 γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον **5**
 ἐξαγοράσῃ,¹¹ ἵνα τὴν υἰοθεσίαν¹² ἀπολάβωμεν.¹³ Ὅτι **6**
 δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν¹⁰ ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. **7**
 Ὡστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ
 κληρονόμος¹ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² νήπιος, infant, child. ³ διαφέρω, differ, carry through. ⁴ ἐπίτροπος, ου, ὁ, guardian, steward. ⁵ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ⁶ προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ⁷ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁸ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁰ ἐξαποστέλλω, send forth. ¹¹ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹² υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹³ ἀπολαμβάνω, receive from, get back.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε¹ τοῖς μὴ 8

φύσει² οὓσιν θεοῖς· νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ 9

γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ

ἀσθενή³ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,⁴ οἷς πάλιν ἄνωθεν⁵

δουλεύειν¹ θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,⁶ καὶ μῆνας,⁷ 10

καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς.⁸ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως⁹ 11

εἰκῇ¹⁰ κεκοπίακα¹¹ εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι¹² 12

ὕμῶν. Οὐδέν με ἡδίκησατε:¹³ οἶδατε δὲ ὅτι δι' 13

ἀσθένειαν¹⁴ τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ

πρότερον.¹⁵ Καὶ τὸν πειρασμόν¹⁶ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί 14

μου οὐκ ἐξουθενήσατε¹⁷ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,¹⁸ ἀλλ' ὡς

ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς 15

οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς¹⁹ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι,

εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες²⁰ ἄν

¹ δουλεύω, serve, am a slave. ² φύσις, εὐς, ἡ, nature, inherent nature. ³ ἀσθενής, weak, infirm. ⁴ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁵ ἄνωθεν, from above, again. ⁶ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ⁷ μὴν, ὁ, month, certainly. ⁸ ἐνιαυτός, οὗ, ὁ, year. ⁹ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁰ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹¹ κοπίαω, toil, labor. ¹² δέομαι, ask, request. ¹³ ἀδικέω, do wrong, harm. ¹⁴ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁵ πρότερον, formerly, before. ¹⁶ πειρασμός, οὗ, ὁ, temptation, trial. ¹⁷ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁸ ἐκπτύω, disdain, loathe. ¹⁹ μακαρισμός, οὗ, ὁ, blessing, regarding as happy. ²⁰ ἐξορύσσω, dig out, dig through.

ἐδώκατέ μοι. Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων¹ 16

ὑμῖν; Ζηλοῦσιν² ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι³ 17

ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.² Καλὸν δὲ τὸ 18

ζηλοῦσθαι² ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ

παρεῖναι⁴ με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία⁵ μου, οὓς πάλιν 19

ὠδίνω,⁶ ἄχρι οὗ μορφωθῇ⁷ χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἥθελον δὲ 20

παρεῖναι⁴ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι⁸ τὴν φωνήν

μου, ὅτι ἀποροῦμαι⁹ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ 21

ἀκούετε; Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: 22

ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,¹⁰ καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.¹¹ 23

Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης¹⁰ κατὰ σάρκα γεγέννηται,

ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας¹¹ διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά 24

ἐστὶν ἀλληγορούμενα:¹² αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθηकाί:

μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν¹³ γεννώσα, ἥτις

¹ ἀληθεύω, speak the truth, say. ² ζηλόω, be zealous, am jealous. ³ ἐκκλείω, shut out, exclude. ⁴ πάριμι, be present, have arrived. ⁵ τεκνίον, ου, τό, little child. ⁶ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ⁷ μορφόω, form, shape. ⁸ ἀλλάσσω, change, alter. ⁹ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹⁰ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ¹¹ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹² ἀλληγορέω, speak allegorically. ¹³ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage.

ἐστὶν Ἄγαρ.¹ Τὸ γὰρ Ἄγαρ¹ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ 25

Ἀραβία,² συστοιχεῖ³ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει⁴

δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω⁵ Ἱερουσαλὴμ 26

ἐλευθέρα⁶ ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν: 27

γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,⁷ στεῖρα,⁸ ἥ οὐ τίκτουσα:⁹

ῥήξον¹⁰ καὶ βόησον,¹¹ ἥ οὐκ ὠδίνουσα:¹² ὅτι πολλὰ τὰ

τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 28

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα

ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεῖς 29

ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί 30

λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην¹³ καὶ τὸν υἱὸν

αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ¹⁴ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης

μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.⁶ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ 31

ἐσμέν παιδίσκης¹³ τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.⁶

¹ Ἀγάρ, ἡ, Hagar. ² Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ³ συστοιχέω, correspond to. ⁴ δουλεύω, serve, am a slave. ⁵ ἄνω, up, above.

⁶ ἐλευθέρος, free, delivered from obligation. ⁷ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁸ στεῖρος, barren. ⁹ τίκτω, give birth to, bear.

¹⁰ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹¹ βοάω, cry aloud, shout. ¹² ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹³

παιδίσκη, ἡς, ἡ, maid, female servant. ¹⁴ κληρονομέω, inherit, obtain.

Τῇ ἐλευθερίᾳ¹ οὖν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν,² 5
στήκετε,³ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ⁴ δουλείας⁵ ἐνέχεσθε.⁶

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,⁷ 2
χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.⁸ Μαρτύρομαι⁹ δὲ 3
πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ,⁷ ὅτι ὀφειλέτης
ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε¹¹ ἀπὸ 4
τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε: τῆς χάριτος
ἐξεπέσατε.¹² Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα 5
δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.¹³ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ 6
οὔτε περιτομή τι ἰσχύει,¹⁴ οὔτε ἀκροβυστία,¹⁵ ἀλλὰ
πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.¹⁶ Ἐτρέχετε¹⁷ καλῶς: 7
τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν¹⁸ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ 8
πεισμονή¹⁹ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη²⁰ 9
ὅλον τὸ φύραμα²¹ ζυμοί.²² Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν 10

¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ³ στήκω, stand, stand fast. ⁴ ζυγός, οὐ, ὁ, yoke, heavy burden. ⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ⁷ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁸ ὠφελέω, profit, help. ⁹ μαρτύρομαι, affirm, testify. ¹⁰ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹² ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹³ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁴ ἰσχύω, be strong, able. ¹⁵ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁶ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁷ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁸ ἐγκόπτω, impede, detain. ¹⁹ πεισμονή, ἧς, ἡ, persuasion, conviction. ²⁰ ζύμη, ης, ἡ, leaven, ferment. ²¹ φύραμα, τοσ, τό, that which is mixed, lump. ²² ζυμώω, leaven, ferment.

κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε:¹ ὁ δὲ ταράσσω²
 ὑμᾶς βαστάσει³ τὸ κρίμα,⁴ ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, 11
 ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι;
 Ἄρα κατήργηται⁵ τὸ σκάνδαλον⁶ τοῦ σταυροῦ.⁷ 12
 Ὅφελον⁸ καὶ ἀποκόψονται⁹ οἱ ἀναστατοῦντες¹⁰ ὑμᾶς.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ¹¹ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ 13
 τὴν ἐλευθερίαν¹¹ εἰς ἀφορμὴν¹² τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ
 τῆς ἀγάπης δουλεύετε¹³ ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς νόμος 14
 ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν
 πλησίον¹⁴ σου ὡς ἐαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε¹⁵ 15
 καὶ κατεσθίετε,¹⁶ βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων
 ἀναλωθῇτε.¹⁷

¹ φρονέω, think, judge. ² ταράσσω, trouble, agitate. ³ βαστάζω, bear, carry. ⁴ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁶ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁷ σταυρός, οὔ, ὁ, cross. ⁸ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ⁹ ἀποκόπτω, cut off, smite. ¹⁰ ἀναστατόω, stir up, disturb. ¹¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹² ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ¹³ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁴ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁵ δάκνω, bite, backbite. ¹⁶ κατεσθίω, eat up, devour. ¹⁷ ἀναλίσκω, destroy, consume.

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς 16

οὐ μὴ τελέσητε.¹ Ἦ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ² κατὰ τοῦ 17

πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός: ταῦτα δὲ

ἀντίκειται³ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἄν θέλητε, ταῦτα

ποιῇτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 18

Φανερά⁴ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν

μοιχεία,⁵ πορνεία,⁶ ἀκαθαρσία,⁷ ἀσέλγεια,⁸ 20

εἰδωλολατρεία,⁹ φαρμακεία,¹⁰ ἔχθραι,¹¹ ἔρεις,¹² ζῆλοι,¹³

θυμοί,¹⁴ ἐριθειάι,¹⁵ διχοστασίαι,¹⁶ αἵρέσεις,¹⁷ φθόνοι,¹⁸ 21

φόνοι,¹⁹ μέθαι,²⁰ κῶμοι,²¹ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις: ἃ

προλέγω²² ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,²² ὅτι οἱ τὰ

τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ

κληρονομήσουσιν.²³ Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος 22

ἐστὶν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,²⁴ χρηστότης,

¹ τελέω, finish, fulfill. ² ἐπιθυμέω, desire, long for. ³ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ⁴ φανερός, manifest, apparent. ⁵ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ⁶ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ⁷ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁸ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁹ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ¹⁰ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ¹¹ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹³ ζῆλος, ου, ό, zeal, jealousy. ¹⁴ θυμός, ου, ό, wrath, outburst of passion. ¹⁵ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁶ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹⁷ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹⁸ φθόνος, ου, ό, envy, grudge. ¹⁹ φόνος, ου, ό, murder, slaughter. ²⁰ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ²¹ κῶμος, ου, ό, excessive feasting, carousing. ²² προλέγω, say beforehand, forewarn. ²³ κληρονομέω, inherit, obtain. ²⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²⁵ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness.

ἀγαθωσύνη,¹ πίστις, πραότης,² ἐγκράτεια:³ κατὰ τῶν 23
 τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν 24
 σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν⁴ καὶ ταῖς
 ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχώμεν.⁵ Μὴ 25
 γινώμεθα κενόδοξοι,⁶ ἀλλήλους προκαλούμενοι,⁷
 ἀλλήλοις φθονοῦντες.⁸

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ⁹ ἄνθρωπος ἔν τινι 6
 παραπτώματι,¹⁰ ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ¹¹ καταρτίζετε¹²
 τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,² σκοπῶν¹³
 σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη¹⁴ 2
 βαστάζετε,¹⁵ καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε¹⁶ τὸν νόμον
 τοῦ χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μὴδὲν ὦν, 3
 ἑαυτὸν φρεναπατᾷ:¹⁷ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω¹⁸ 4

¹ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ² πραότης, mildness, gentleness. ³ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ⁴ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁵ στοιχώ, walk orderly, follow. ⁶ κενόδοξος, vainglorious. ⁷ προκαλέομαι, provoke, challenge. ⁸ φθονέω, envy, be jealous. ⁹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ¹⁰ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹¹ πνευματικός, spiritual. ¹² καταρτίζω, mend, fit. ¹³ σκοπέω, look at, contemplate. ¹⁴ βάρος, ους, τό, burden, weight. ¹⁵ βαστάζω, bear, carry. ¹⁶ ἀναπληρώ, fill up, fulfill. ¹⁷ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ¹⁸ δοκιμάζω, prove, approve.

ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα¹ ἔξει,
καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον²
βαστάσει.³

Κοινωνεῖται⁴ δὲ ὁ κατηχούμενος⁵ τὸν λόγον τῷ⁶
κατηχοῦντι⁵ ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ⁷
μυκτηρίζεται:⁶ ὁ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
θερίσει.⁷ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς⁸
σαρκὸς θερίσει⁷ φθοράν:⁸ ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα,
ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει⁷ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν⁹
ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν:⁹ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,⁷
μὴ ἐκλυόμενοι.¹⁰ Ἄρα οὖν ὥς καιρὸν ἔχομεν,¹⁰
ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα¹¹ δὲ
πρὸς τοὺς οἰκεῖους¹² τῆς πίστεως.

¹ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ² φορτίον, ου, τό, burden, load. ³ βαστάζω, bear, carry. ⁴ κοινωνέω, have a share of, share. ⁵ κατηγέω, teach by word of mouth. ⁶ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ⁷ θερίζω, reap, gather. ⁸ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ⁹ ἐκκακέω, am faint, am weary. ¹⁰ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ¹¹ μάλιστα, especially, most of all. ¹² οἰκεῖος, ου, ὁ, household, members of the household.

Ἴδετε πηλίκους¹ ὑμῖν γράμμασιν² ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. 11

Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι³ ἐν σαρκί, οὗτοι

ἀναγκάζουσιν⁴ ὑμᾶς περιτέμεσθαι,⁵ μόνον ἵνα μὴ τῷ

σταυρῷ⁶ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ 13

περιτετμημένοι⁵ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ

θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι,⁵ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ⁷

σαρκὶ καυχῶσινται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ 14

μὴ ἐν τῷ σταυρῷ⁶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ:

δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν 15

γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει,⁸ οὔτε

ἀκροβυστία,⁹ ἀλλὰ καινὴ κτίσις.¹⁰ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι 16

τούτῳ στοιχήσουσιν,¹² εἰρήνη ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔλεος,¹³

καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹ πηλίκος, how large, how great. ² γράμμα, τος, τό, letter, writings. ³ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁴ ἀναγκάζω, force, compel. ⁵ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁶ σταυρός, οὐ, ὁ, cross. ⁷ ὑμέτερος, your. ⁸ ἰσχύω, be strong, able. ⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹¹ κανὼν, ὄνος, ὁ, rule, standard. ¹² στοιχέω, walk orderly, follow. ¹³ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹ μοι μηδεὶς παρεχέτω·² ἐγὼ γὰρ τὰ 17

στίγματα³ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου

βαστάζω.⁴

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ 18

πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ κόπος, ου, ό, labor, trouble. ² παρέχω, offer, afford. ³ στίγμα, τος, τό, mark, brand. ⁴ βαστάζω, bear, carry.